

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUKLARDA MOTOR
BECERİLERİ GELİŞTİRMEK İÇİN UYGULADIĞI
ETKİNLİKLERİN İNCELENMESİ**

**INVESTIGATION OF ACTIVITIES IMPLEMENTED BY PRE-
SCHOOL TEACHERS TO DEVELOP MOTOR SKILLS IN
CHILDREN**

*Dilara Almıla KAYNAK**

*Munise DURAN***

Özet

Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin motor beceriler kapsamında ince ve kaba motor becerileri geliştirmek adına uyguladığı etkinliklerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Malatya ili Yeşilyurt ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bağımsız anaokullarında görev yapmakta olan 30 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma verileri nitel araştırmalarda sıkça kullanılan görüşme tekniği ile toplanmıştır. Görüşme sırasında öğretmenlerin verdikleri cevaplar ses kaydı ile toplanıp, daha sonra bilgisayar ortamına aktarılarak nitel veri listesi oluşturulmuştur. Verilerin analizinde betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin ince ve kaba motor becerileri geliştirmek adına uyguladığı etkinlik türleri, sıklığı ve karşılaşılan sorunların tanımlanmasında elde edilen kodlara ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları hesaplanarak tablolar şeklinde verilmiştir. Araştırmanın sonucunda, ince ve kaba motor beceri etkinliklerinin çeşitliliğinde sosyoekonomik bölgelerden kaynaklı belirgin farklar gözlemlenmezken, ortam, imkân ve hazırbulunuşluk, aile farklılıklardan ötürü düşük sosyoekonomik bölgede görev yapan öğretmenlerin ince motor beceri gelişiminde etkinlikleri tasarlarken problemler yaşadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Üç bölgede de görev yapan öğretmenlerin kaba motor beceri gelişimine yönelik etkinlik tasarlarken çocukların yaralanmalarından tedirgin oldukları saptanmıştır. Uygulanan etkinlik sıklıkları bölgeler ve çocukların ilgi, ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi eğitim, okul öncesi öğretmenleri, erken çocukluk, motor beceriler, kaba motor beceriler, ince motor beceriler.

* Yüksek Lisan Öğrencisi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Malatya / TÜRKİYE almilakose@gmail.com ORCID 0000-0002-9473-8852

** Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Malatya / TÜRKİYE munise.durdu@inonu.edu.tr ORCID: 0000-0001-8912-2669

Abstract

In this study, it is aimed to examine the activities applied by preschool teachers in order to develop fine and gross motor skills within the scope of motor skills in terms of various variables. The study group of the research consists of 30 preschool teachers working in independent kindergartens affiliated to the Ministry of National Education in Yeşilyurt district of Malatya province. Research data were collected by interview technique, which is frequently used in qualitative research. During the interview, the answers given by the teachers were collected by voice recording and then transferred to the computer environment and a qualitative data list was created. Descriptive content analysis method was used in the analysis of the data. The types of activities, frequency and percentage distributions of the codes obtained in the definition of the problems encountered by preschool teachers in order to develop fine and gross motor skills are given in tables by calculating. As a result of the research, it was found that while there were no significant differences in the diversity of fine and gross motor skill activities originating from socioeconomic regions, teachers working in low socioeconomic regions had problems in developing fine motor skills due to environment, opportunity and readiness, and family differences. It was determined that the teachers working in all three regions had similar problems in the development of gross motor skills. The frequency of activities applied is shaped according to the regions and the interests and needs of the children.

Keywords: Preschool education, preschool teachers, early childhood, motor skills, gross motor skills, fine motor skills.

GİRİŞ

Okul öncesi dönem insan yaşamının bütün gelişim alanlarının esasını yapılandıran bir zaman dilimidir. Okul öncesi eğitim, doğumdan başlayarak ilkököl döneminde sonlanan çocukluk yıllarını kapsayan 0-72 ay çocukların bireysel özelliklerine ve gelişimsel düzeylerine uygun, zengin uyarıcı çevre imkânları sunan, çocukların bütün gelişimlerini toplumun kültürel normları ve özelliklerini temel alarak şekillendiren bir eğitim sürecidir. Erken çocukluk eğitimi olarak da anılan bu eğitimin alanı, çocuğun doğumundan, ilkökula başladığı zamana kadar geçirdiği süredir (Haşıl Korkmaz, Apaydın, Çelebi, 2000).

Okul öncesi dönem gelişimdeki kritik zaman dilimidir. Buna bağlı olarak çocukların ileri dönemdeki yaşantıları üzerinde etkili olmaktadır. Erken çocukluk döneminde çocuklar hızlı bir şekilde büyüme ve gelişim gösterirler (Bredenkamp, 2015; United Nations International Children's Emergency Fund, 2003). Bu dönemde gelişim alanlarındaki değişimler net hatlarla birbirinden ayrılamayacak kadar iç içe geçmiş durumdadır. Bir gelişim alanındaki herhangi pozitif ya da negatif bir durum diğer gelişim alanına yansımaktadır. Bu bağlamda psikomotor alandaki bir gelişimsel aksaklık çocuğu çeşitli yaşantılardan yoksun bırakacağından ötürü bilişsel, sosyal duygusal gelişim ile ilgili aksamalara da sebebiyet vermektedir (Basit ve Deniz,2020). Örneğin, top ile kaleye gol atan çocuk ayak-göz-beden

uyumunu gerçekleştirip denge becerisini geliştirirken, çocuğun başarıma kabiliyeti, özgüven becerisi buna bağlı olarak sosyal-duygusal gelişimi de geliştirmektedir. Topun yuvarlak olduğunu öğrenmesiyle de bilişsel gelişimi güçlenmektedir (Bayhan ve Artan, 2009).

Çocuklarda hareket gelişimi reflekslerle başlamakta, bunu denge hareketleri, yürüme, koşma ve atlama davranışları takip etmektedir. Beş yaşına kadar çocukların büyük kas gelişim becerileri daha çok gelişim gösterirken, beş yaşından sonra ise daha çok ince motor beceri davranışları gelişim göstermektedir (Şahin, 2015). Okul öncesi dönemde bulunan çocuklar temel hareketler döneminde bulunurlar (Güven, 2017). Bu dönemde çocuklar vücut hareketleri üzerinde hâkimiyet kurup çeşitli sportif faaliyetlere katılabilir, hareketleri uygulayabilir ve koordineli hareketlerde bulunabilirler (Özkur, 2019).

Okul öncesi dönemde hareket içeren etkinliklerde bulunmak çocukların doğası gereği onların temel ihtiyaçlarından biri olarak nitelendirilebilir. Uygulanan bu hareketler sayesinde bedensel olarak sağlıklı bireyler olmaları ve vücut işleyiş yapılarının düzenlenmesi sağlanır (Aykaç, 2001). Bu nedenle hareket eğitimi okul öncesi eğitim programında esas etkinlik türlerinden biri arasında yer almıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

Temel hareketlerin iyi düzeyde başarılmasının en etkili yöntemi, çocuğa deneyim ve alıştırma imkânı sunan çevreyi sağlamaktır (Haşıl Korkmaz ve Erol, 2003). Bu dönemde çocuğa sunulacak imkânların türü, niteliği, büyük oranda yetişkinin ona verebileceği imkânlara bağlıdır (Oktay, 2007). Okul öncesi eğitim politikaları ile ilgili son yıllardaki eğilim her çocuğun erken yaştan itibaren nitelikli eğitim ortamlarında bulunması gerektiği üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Motor gelişimde kalıtsal faktörler ve çevresel faktörler önemlidir. Çevresel faktörler göz önünde bulundurulduğunda çocuğun aile yapısı, ailenin sosyoekonomik durumu, kültürel düzeyi, ailenin çocuğu anlaması ve onu desteklemesi, beslenme ihtiyaçlarını sağlıklı bir şekilde karşılaması, motor becerileri geliştirebilecek ortamlar sunması veya bunları destekleyecek eğitimler sağlaması çocukların motor gelişimini önemli ölçüde desteklemektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013). Bu dönemde çocukların ince ve kaba motor becerilerini takip etmek, değerlendirmek ve geliştirebilecek yönde etkinlikler düzenlemek oldukça önemlidir. Okul öncesi dönemde motor beceriler kapsamında yaşanan aksaklıklar farklı gelişim alanını etkilemektedir. Ayrıca erken çocuklukta gelişen motor beceri edinimi nörolojik gelişimi desteklemekte ve ilerleyen yaşamda başarıyı arttırmaktadır (Grissmer, Grimm, Aiyer, Murrah ve Steele, 2010). Bunun yanında erken dönemde edinilen motor beceri gelişimi ilerleyen yaşlarda fiziksel etkinliklere katılma eğilimini arttırmaktadır (Loprinzi, Davis ve Fu, 2015). Fiziksel etkinliklere katılım ise günümüz dünyasında büyük bir sorun haline

gelmiş olan obezite sorunu ile mücadele edilmesini sağlar (Loprinzi, Cardinal, Loprinzi ve Lee, 2012; Gose, Plachta-Danielzik, Willie, Johannsen, Landsberg ve Müller, 2011).

Alan yazın incelendiğinde Türkiye’de kaba ve ince motor beceriler ile ilgili yapılan çalışmalarda genel olarak nicel araştırma yönteminin kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda okul öncesi öğretmenlerinin günümüz dünyasının sunduğu imkânlar çerçevesinde bu becerileri geliştirmek için yaptığı uygulamaları, kullandığı yöntem ve teknikleri, yaşadığı deneyimleri ve bu konuda kendi görüşlerini sunmalarına imkân verecek nitel bir araştırmanın yapılmasının önemli olduğu düşünülmüştür. Bu düşünceden hareketle bu çalışmada motor beceri gelişiminde kritik dönemin içinde bulunduğu okul öncesi dönemde öğretmenlerin motor becerileri geliştirmek için uyguladıkları etkinliklerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Problem Cümlesi

Çalışmanın problem cümlesi “okul öncesi öğretmenlerinin çocukların motor becerilerini geliştirmek için uyguladıkları etkinlikler çeşitli değişkenlere göre değişmekte midir?” olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin çocukların motor becerilerini geliştirmek için uyguladıkları etkinlikleri çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Okul öncesi öğretmenleri ince motor becerileri geliştirmek amacıyla sınıf içinde ve dışında hangi tür etkinlikleri uygulamaktadır?
2. Okul öncesi öğretmenleri ince motor becerileri geliştirmek amacıyla uyguladığı etkinliklerde ne tür problemler ile karşılaşmaktadır?
3. Okul öncesi öğretmenleri kaba motor becerileri geliştirmek amacıyla sınıf içinde ve dışında hangi tür etkinlikleri uygulamaktadır?
4. Okul öncesi öğretmenleri kaba motor becerileri geliştirmek amacıyla uyguladığı etkinliklerde ne tür problemler ile karşılaşmaktadırlar?
5. Okul öncesi öğretmenlerinin ince ve kaba motor becerileri geliştirmeye yönelik uyguladıkları etkinlikler çalıştıkları bölgenin sosyoekonomik durumuna göre değişmekte midir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi sürecinden bahsedilmiştir.

Araştırmanın deseni nitel araştırma yöntemlerinden durum

çalışmasıdır. Durum çalışmaları sınırlı bir sistemin çeşitli veri toplama yöntemleri ile derinlemesine incelendiği metodolojik bir yaklaşımdır (Merriam, 2013). Durum çalışmalarında olay gerçek ortamlarında neler olduğuna bakıldığına, elde edilen sonuçlar ile durumun neden öyle olduğunu yorumlayarak sonraki çalışmalarda nelere odaklanması gerektiğini söyler (Davey, 1991). Bu çalışmada çalışmayı yürüten şahıs çalışma grubunda yer alan okul öncesi öğretmenlerinin uyguladığı etkinlikleri, sıklığını ve karşılaşılan sorunları tanımlamaya çalışır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Malatya ili, Yeşilyurt ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı farklı sosyoekonomik düzeye sahip (düşük/orta/yüksek) bölgelerde bulunan bağımsız anaokullarında görev yapmakta olan 30 (10 düşük/10 orta/10 yüksek) okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma için gerekli olan etik kurul izni alınmıştır.

Verileri Toplanma Araçları

Araştırmada verileri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından 6 açık uçlu sorudan oluşan “İnce ve kaba motor becerileri geliştirmek için okul öncesi öğretmenlerinin uyguladığı etkinlikleri inceleme” görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırmacı tarafından Yeşilyurt İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı bağımsız anaokullarında görev yapmakta olan 30 okul öncesi öğretmenine ulaşılarak görüşme formundaki sorular yöneltilmiş, verilen cevaplar ses kaydı ile kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde betimsel içerik analiz kullanılmıştır. Betimsel içerik analizi; belirli bir konu üzerinde yapılan araştırmaların incelenerek eğilimlerinin ve araştırma sonuçlarının tanımlayıcı bir şekilde değerlendirilmesini sağlayan sistematik çalışmalardır (Sözbilir, Kutu ve Yaşar 2012). Amaç, gözlem veya görüşme ile elde edilen verilerin düzenlenip yorumlanarak sunulmasıdır. Dört aşamalı bir süreçten oluşmaktadır (Baltacı, 2019). Betimsel içerik analiz için yapılan işlemler şu şekildedir;

Kavramsal çerçevenin oluşturulması; bu aşamada elde edilen verilerin analizinde kullanılacak bir tematik çerçeve oluşturulmuştur. Araştırmacı öğretmenlere yönelttiği soruları kategorize ederek temalar oluşturulmuştur. Buna göre oluşturulan temalar ve bu kapsamda sorulan sorular şöyledir;

1.Tema: İnce motor beceri etkinlik çeşitleri

-İnce motor becerileri geliştirmek için sınıfınızda hangi tür etkinlikler uygulamaktasınız?

2.Tema: İnce motor beceri etkinliklerine yer verme durumu

-İnce motor becerileri geliştirmek için ne sıklıkla etkinlik uygulamaktasınız?

3. Tema: İnce motor beceri etkinliklerinde karşılaşılan problem durumları

-İnce motor becerileri geliştirmek amacıyla uyguladığınız etkinliklerde ne tür problemler ile karşılaşmaktasınız?

4. Tema: Kaba motor beceri etkinlik çeşitleri

-Kaba motor becerileri geliştirmek için sınıfınızda hangi tür etkinlikleri uygulamaktasınız?

5. Tema: Kaba motor beceri etkinliklerine yer verme durumu

-Kaba motor becerileri geliştirmek için ne sıklıkla etkinlik uygulamaktasınız?

6. Tema: Kaba motor beceri etkinliklerinde karşılaşılan problem durumları

-Kaba motor becerileri geliştirmek amacıyla uyguladığınız etkinliklerde ne tür sorunlarla karşılaşmaktasınız?

Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi; bu aşamada araştırmacı temaların altında bulunan her bir soruyu kategorize ederek alt temaları oluşturmuştur ve verilen cevapları kodlamıştır. Buna göre kaba motor beceri etkinlik çeşitlerinin alt teması olan öğretmenlerin en sık uyguladıkları kaba motor beceri etkinlik türleri; denge ve jimnastik hareketleri, hareketli oyun ve dans, spor etkinlikleri olarak belirlenmiştir. İnce motor beceri etkinlik çeşitlerinin alt teması olan öğretmenlerin en sık uyguladıkları ince motor beceri etkinlik türleri ise; yoğurma etkinlikleri, okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları, kesme-yapıştırma etkinlikleri, parmak kullanma becerisini geliştiren etkinlikler, öz bakım beceri etkinlikleri, lego etkinlikleri olarak belirlenmiştir. Elde edilen veriler iki farklı zamanda iki kere kodlanmış ve kodlamalar arasında %100 benzerlik bulunmuştur.

Bulguların tanımlanması; araştırma sorularına göre elde edilen veriler tanımlanmıştır. Görüşme sırasında öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar ses kaydı olarak kaydedilmiş, daha sonra bilgisayar ortamına aktarılarak nitel bir veri seti oluşturulmuştur. Görüşme yapılan öğretmenler yansızlığı göstermek amacıyla yüksek sosyoekonomik düzeyde bölgede görev yapan öğretmenleri YÖ1, YÖ2,..., YÖ10, orta sosyoekonomik düzeyde bölgede görev yapan öğretmenleri OÖ1, OÖ2,..., OÖ10, düşük sosyoekonomik düzeyde bölgede görev yapan öğretmenleri DÖ1, DÖ2,..., DÖ10 şeklinde kodlanmıştır. Veriler betimsel içerik analizine tabi tutulduktan sonra yüzde

(%) ve frekans (f) dağılımları hesaplanmış okul öncesi öğretmenlerinin ince ve kaba motor becerileri geliştirmek için uyguladığı etkinlik türleri, sıklıkları ve karşılaştıkları sorunlar incelenmiştir.

Bulguların yorumlanması; bu basamakta araştırma sonucunda tanımlanan bulgular diğer araştırmalar ile ya da başka durumlarla ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Elde edilen bulgulara araştırma soruları doğrultusunda aşağıda yer verilmiştir.

İnce motor beceri etkinlik çeşitlerine yönelik bulgular

Öğretmenlerin ne türde ince motor beceri etkinlikleri uyguladığını belirlemek amacıyla, “İnce motor becerileri geliştirmek için sınıfınızda hangi tür etkinlikler uygulamaktasınız, neden?” Sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerin verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. İnce Motor Beceri Etkinlik Çeşitleri

Tema	Kod	Yüksek SED		Orta SED		Düşük SED		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Etkinlik Çeşitleri	Yoğurma Etkinlikleri	5	2,7	8	2	7	1,8	0	9
	El-kol kaslarını geliştirmeye yönelik etkinlikler (Okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları ve kesme, yapıştırma etkinlikleri)	8	6,4	4	6	6	7,3	8	6,1
	Parmak kullanma becerisi içeren etkinlikler (İpe boncuk dizme, kâğıt toplama, fasulye ayıklama etkinlikleri)	5	2,7	9	6	7	1,8	1	0,5
	Özbakım beceri etkinlikleri	3	3,7	2	8	-	-	5	7,2
	Lego etkinlikleri	1	4,5	2	8	2	9,1	5	7,2

Araştırmaya katılan öğretmenlerin (%30,5) boncuk dizme, fasulye ayıklama, kâğıt toplama gibi parmakları kullanma becerisi içeren etkinliklerini (f=21), (%29) yoğurma etkinliklerini (f=20), (%26,1) el-kol kaslarını geliştirmeye yönelik etkinlikleri (okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ve kesme-yapıştırma etkinlikleri) (f=18), (%7,2) öz bakım beceri etkinliklerini (f=5), (%7,2) ise lego etkinliklerini (f=5) tercih ettiğini belirtmiştir. Yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler (%36,4) el-kol kaslarını geliştirmeye yönelik etkinlikleri (okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları ve kesme yapıştırma etkinlikleri) (f=8), (22,7) yoğurma etkinliklerini (f=5), (%22,7) boncuk dizme, fasulye ayıklama,

kâğıt toplama gibi parmakları kullanma becerisi içeren etkinlikleri (f=5), (%13,7) öz bakım beceri etkinliklerini (f=3), (%4,5) lego etkinliklerini (f=1) uyguladığını söylemiştir. Orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler (%36) boncuk dizme, fasulye ayıklama, kâğıt toplama gibi parmakları kullanma becerisi içeren etkinlikleri (f=9), (%32) yoğurma etkinliklerini (f=8), (%16) el-kol kaslarını geliştirmeye yönelik etkinlikleri (okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ve kesme-yapıştırma etkinlikleri) (f=4), (%8) öz bakım beceri etkinliklerini (f=2), (%8) lego etkinliklerini (f=8) uyguladığını söylemiştir. Düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler (%31,8) yoğurma etkinliklerini (f=7), (%31,8) boncuk dizme, fasulye ayıklama, kağıt toplama gibi parmakları kullanma becerisi içeren etkinlikleri (f=7), (%27,3) el-kol kaslarını geliştirmeye yönelik etkinlikleri (okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ve kesme-yapıştırma etkinlikleri) (f=6), (%9,1) lego etkinliklerini (f=2) tercih ettiğini belirtmiştir.

Orta ve düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler daha çok parmak kullanma becerisini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmakta bunu yoğurma etkinlikleri ve el-kol kaslarını geliştirmeye yönelik etkinlikler (okuma-yazmaya çalışma etkinlikleri) takip etmektedir. Yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler daha çok el-kol kaslarını geliştirmeye yönelik etkinliklere (okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları ve kesme yapıştırma çalışmaları) ağırlık vermektedir. Bu farklılığın çocukların geldikleri ailelerde onlara sunulan imkân ve fırsatların farklılaşmasından ötürü kaynaklandığı düşünülmektedir. Purtaş ve Duman (2017) yapmış olduğu çalışmada kesme, yapıştırma, kalem tutma, malzemelere elleriyle şekil verme, ipe nesne dizme ve bağlama, malzemeleri takma çıkarma vb. etkinlik türlerine rastlanmıştır. Bu etkinlik türleri yapmış olduğumuz çalışmamız ile paralellik göstermektedir.

Sorulan, “İnce motor becerileri geliştirmek için sınıfınızda hangi tür etkinlikler uygulamaktasınız, neden?” sorusuna dair verilen cevaplardan biri şöyledir:

YÖ1: “Sınıfımda ince motor becerileri geliştirmek için, oyun hamuru ile özgün şekiller oluşturma, kil hamuru ile yapılan etkinlikler, tuz seramiği yoğurma, kesme, yapıştırma etkinlikleri, kalem tutma, noktaları birleştirme etkinlikleri, düğme deliklerinden ip geçirme, ayakkabı bağcığı bağlama, düğme ilikleme, fermuar çekme, plastik iğnelerle dikiş etkinliği, gerçek nesnelere yapılan etkinlikler, sınırlı boyama etkinlikleri, masa oyuncakları (lego, çubuklar, birbirine geçen halkalar).”

DÖ1: “İnce motor becerileri geliştirmek için sınıfımda şönilerle ya da ipe boncuk sıralama, farklı renkteki Legoları gruplama, ponponları yakalama gibi dikkat ve beceri isteyen etkinliklere yer veriyorum.”

İnce motor beceri etkinliklerine yer verme durumuna yönelik bulgular

Öğretmenlerin ne sıklıkla ince motor beceri etkinlikleri uyguladığını belirlemek amacıyla, “İnce motor becerileri geliştirmek için ne sıklıkla etkinlik uygulamaktasınız?” Sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerin verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. *İnce Motor Beceri Etkinliklerine Yer Verme Durumu*

Tema	Kod	Yüksek SED		Orta SED		Düşük SED		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Etkinlik Sıklığı	Her gün	4	0	6	0	7	0	7	6,6
	Günde2+	2	20	2	0	1	0	5	6,7
	Haftada 2-3	2	20	2	0	2	0	6	0
	Belirsiz	2	0	-	-	-	-	2	6,7

Araştırmaya katılan öğretmenlerin (%56,6) ince motor becerileri geliştirmek için her gün etkinlik uyguladığını (f=17), (%20) haftada iki, üç etkinliğe yer verdiğini (f=6), (%16,7) günde iki ve daha fazla etkinliğe yer verdiğini (f=5), (%6,7) belirsiz (f=2) olduğunu dile getirdi. Düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%70) her gün (f=4) ince motor beceri geliştirme etkinlikleri uyguladığını, orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%60) her gün (f=6) etkinliklere yer verdiğini, yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerinde (%40) her gün (f=4) ince motor beceri geliştirme etkinliklerine yer verdiğini söyledi. Düşük (f=2), orta (f=2) ve yüksek (f=2) sosyoekonomik bölgelerde görev yapmakta olan öğretmenlerin (%20) haftada iki, üç etkinliğe yer verdiği bulgusu saptandı. Yüksek (f=2) ve orta (f=2) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler (%20) günde iki ve daha fazla etkinliğe yer verdiğini, düşük (f=1) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler (%10) günde iki ve daha fazla etkinliğe yer verdiğini, yüksek (f=2) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler (%20) uyguladığı etkinlik sıklığının belirsiz olduğunu dile getirdi.

Görev yapılmakta olan sosyoekonomik bölge fark etmeksizin bütün öğretmenlerin ağırlıklı olarak her gün ince motor beceri etkinliklerine yer verdiği belirlenmiştir. İnce motor gelişimi desteklemek çocukların başarı duygusunu tatmasını ve bilişsel olgunluğunun artmasını desteklemektedir ayrıca ilkokula başladığında küçük kas beceri gelişimini sağlanmasının çocukların başarısını desteklediği ve motivasyonunu arttırdığı düşünülmektedir, bu nedenlerden ötürü üç sosyoekonomik bölgede de öğretmenlerin ince motor beceri etkinliklerine her gün yer verdiği düşünülmektedir. Okul öncesi dönemde motor beceri gelişimi hızlı ilerlemektedir ancak bu beceriler yürüme gibi öğretilmeden meydana çıkmamakta ve gelişim göstermemektedir. Çünkü filogenetik beceriler değillerdir (Kerkez, 2018). Bu nedenle bu becerilerin uygulama sıklığı önem arz etmektedir.

Sorulan, “İnce motor becerileri geliştirmek için ne sıklıkla etkinlik uygulamaktasınız?” sorusuna dair verilen cevaplardan biri şöyledir:

DÖ4: “Bu etkinlikleri hemen hemen her gün yaptırıyorum özelliklede küçük yaşta. Çünkü küçük yaşta daha çok bu etkinliklere gereksinim duyuyorum. Eğer küçük yaş değilse haftada 2 kez yaptırıyorum.”

İnce motor beceri etkinliklerinde karşılaşılan problem durumlarına yönelik bulgular

Öğretmenlerin ince motor beceri etkinliklerini uygularken nasıl sorunlarla karşılaştığını belirlemek amacıyla, “İnce motor becerileri geliştirmek amacıyla uyguladığınız etkinliklerde ne tür sorunlarla karşılaştırmaktasınız?” Sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerin verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. İnce Motor Beceri Etkinliklerinde Karşılaşılan Problem Durumları

Tema	Kod	Yüksek SED		Orta SED		Düşük SED		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Karşılaşılan problemler	Verilen süre eşitsizliği	2	20	-	-	3	30	5	16,7
	Uzun zaman kapsamı	2	20	1	10	-	-	3	10
	Gelişim farklılıkları	4	40	5	50	-	-	9	30
	Tehlikeli oluşturma	1	10	-	-	-	-	1	3,3
	Makas tutma becerisi	1	10	1	10	-	-	2	6,7
	Hazır bulunuşluk düzeyi	-	-	2	20	4	40	6	20
	Sorun yok	-	-	1	10	2	20	3	10
	Evde tekrar olmaması	-	-	-	-	1	10	1	3,3

Araştırmaya katılan öğretmenlerden (%30) gelişim farklılıklarından kaynaklı (f=9) problemler yaşadığını, (%20) hazır bulunuşluk düzeylerinden kaynaklı (f=6) problem yaşadığını, (%16,7) verilen süre eşitsizliğinden dolayı (f=5) problem yaşadığını, (%10) uzun zaman kapsamı (f=3) nedeni ile, (%6,7) makas tutma becerisinden kaynaklı (f=2) problem yaşadığını, (%3,3) tehlike oluşturduğu (f=1) için, (3,3) evde tekrar olmamasından dolayı (f=1) sorun yaşadığını, (%6,7) sorun olmadığını (f=2) dile getirmiştir. Gelişim farklılıklarında ötürü yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%40) sorun yaşadığını (f=4), orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%50) sorun yaşadığını (f=5), düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler ise bu nedenle bir sorunla karşılaştığını belirtmezken, hazır bulunuşluk düzeyinden kaynaklı olarak (%40) sorun yaşadığını (f=4) belirtmiştir. Yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapan öğretmenler hazır bulunuşluk düzeyinden kaynaklı problem yaşamazken, orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan

öğretmenlerin (%20) bu sorunla karşılaşmaktadır (f=2). Verilen süre eşitsizliğinden dolayı orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler bir problemle karşılaşmazken, yüksek sosyoekonomik düzeyde bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%20) (f=2), düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%30) (f=3) bu problemle karşılaştığını belirtmiştir. Uzun zaman kapsamasından ötürü düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler sorun yaşamazken, yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%20) (f=2), orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%10) (f=1) bu sorunla karşılaştığını belirtmiştir. Makas tutma becerisinden kaynaklı sorun yaşandığını yüksek (f=1) ve orta (f=1) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan (%10) belirtirken, düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan hiçbir öğretmen bu konuda sorun yaşadığını belirtmemiştir. Evde tekrar olmamasından kaynaklı olarak sorun yaşandığını yalnızca düşük (f=1) sosyoekonomik düzeyde bölgede görev yapmakta olan (%10) belirtmiştir. Tehlike durumundan kaynaklı problem yaşadığını ise yalnızca yüksek (f=1) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan (%10) belirtmiştir. Hiçbir sorunla karşılaşmadığını bildiren yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmen olmazken, orta (f=1) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan (%10), düşük (f=2) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan (%20) öğretmen bulunmaktadır.

İnce motor beceri etkinlikleri geliştirilirken orta ve yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerde en çok karşılaşılan problem gelişim farklılıkları olmaktadır, düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin en sık karşılaştığı problem ise hazır bulunuşluk düzeyinin yetersiz olmasıdır. Düşük ve orta sosyoekonomik bölgelerde karşılaşılan hazır bulunuşluk probleminin ailelerin eğitim seviyesinin düşük olması, daha ağır işlerde çalışmak durumunda kalmalarından ötürü çocuklarına vakit ayıramamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu çerçevede gelişimin sağlanabilmesi için çocuklara uygun ortamlar ve etkinliklerin sunulması gerekmektedir, onların ilgi, yaş ve gelişim düzeyine uygun olarak etkinlik seçilmesi önemlidir. Durualp ve Aral (2018) yapmış olduğu araştırma sonucunda motor beceri gelişiminin aileler ile erken yaşlardan itibaren başladığı, okul ve öğretmenler ile geliştiğini belirlemiştir.

Sorulan, “İnce motor becerileri geliştirmek amacıyla uyguladığınız etkinliklerde ne tür sorunlarla karşılaşmaktasınız?” sorusuna dair verilen cevaplardan biri şöyledir:

OÖ2: “Küçük yaş grubuna hitap ettiğimiz için eğer çocuk ailesi kalem çalışmaları, boyama çalışmaları veya makasla kesme çalışmaları yapmamışsa

okula geldiği zaman küçük kasları gelişmediği için çok çabuk yorulma, çocuklarda sıkılma okula gelmek istememe gibi sıkıntılar yaşayabiliyoruz.”

Kaba motor beceri etkinlik çeşitlerine yönelik bulgular

Öğretmenlerin ne türde kaba motor beceri etkinlikleri uyguladığını belirlemek amacıyla, “Kaba motor becerileri geliştirmek için sınıfınızda hangi tür etkinlikler uygulamaktasınız, neden?” Sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerin verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. *Kaba Motor Beceri Etkinlik Çeşitleri*

Tema	Kod	Yüksek SED		Orta SED		Düşük SED		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Etkinlik Çeşitleri	Denge ve jimnastik hareketleri (Atlama, sıçrama, koşma vb.)	6	33,3	9	42,9	8	42,2	23	39,7
	Hareketli oyun ve Dans	9	50	9	42,9	9	47,3	27	46,5
	Spor	3	16,7	3	14,2	2	10,5	8	13,8

Araştırmaya katılan öğretmenlerin (%46,5) kaba motor becerileri geliştirmek için hareketli oyun ve dans etkinliklerini (f=27) tercih ettiğini, (%39,7) atlama, sıçrama, koşma gibi hareketleri içeren denge ve jimnastik hareketlerini (f=23) tercih ettiğini, (%13,8) spor etkinliklerinden (f=8) faydalandığını ifade etmiştir. Yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler (%50) hareketli oyun ve dans etkinliklerinden faydalandığını (f=9), (%33,3) atlama, sıçrama, koşma gibi hareketleri içeren denge ve jimnastik hareketlerinden faydalandığını (f=6) belirtmiş, (%16,7) spor etkinliklerini kullandığını (f=3) dile getirmiştir. Orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler (%42,9) atlama, sıçrama, koşma gibi hareketleri içeren denge ve jimnastik hareketlerini (f=9) tercih ettiğini, (%42,9) hareketli oyun ve dans etkinliklerini tercih ettiğini (f=9) belirtmiş, (%14,2) spor etkinliklerinde (f=3) faydalandığını dile getirmiştir. Düşük sosyo-ekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler (%47,3) hareketli oyun ve dans etkinliklerini (f=9) tercih ettiğini belirtmiş, (%42,2) atlama, sıçrama, koşma gibi hareketleri içeren denge ve jimnastik etkinliklerini (f=8) tercih ettiğini belirtmiştir, (%10,5) spor etkinliklerinden (f=2) faydalandığını dile getirmiştir.

Üç sosyoekonomik bölgede de ağırlıklı olarak hareketli oyun ve dans etkinliklerine yer verildiği gözlemlenirken, yine üç bölgede de bu etkinlikleri denge ve jimnastik hareketlerinin takip ettiği belirlenmiştir. Üç sosyoekonomik bölgede de spor etkinliklerine daha az yer verildiği belirlenmiştir. Gün içinde aktif-pasif dengesini kurmak ve çocukların enerji boşaltımını sağlayabilmek adına üç sosyoekonomik bölgede de ağırlıklı olarak hareketli oyun ve dans etkinliklerine yer verildiği düşünülmektedir.

Purtaş ve Duman (2017) yapmış olduğu çalışmada kaba motor beceri hareketleri kapsamında lokomotor hareketler, denge hareketleri ve kaba manipülatif beceriler incelenmiş, etkinlik uygulamalarında farklı hareket türlerinden yararlanıldığı, ancak bu dağılımın dengeli olmadığı, çocuklara uygun planlanmadığı ve ısınma-dinlenme etkinliklerine yer verilmediği belirlenmiştir.

Sorulan, “Kaba motor becerileri geliştirmek için sınıfınızda hangi tür etkinlikler uygulamaktasınız, neden?” sorusuna dair verilen cevaplardan biri şöyledir:

DÖ1: “Kaba motor beceriler içinde pandemiden dolayı öğrencilerin seyrek geldiği zamanlarda okul koridor alanında zümre öğretmen arkadaşlarımız ile parkur hazırlayıp oynamaya çalıştık.”

Kaba motor beceri etkinliklerine yer verme durumuna yönelik bulgular

Öğretmenlerin ne sıklıkla kaba motor beceri etkinlikleri uyguladığını belirlemek amacıyla, “Kaba motor becerileri geliştirmek için ne sıklıkla etkinlik uygulamaktasınız?” Sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerin verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. *Kaba Motor Beceri Etkinliklerine Yer Verme Durumu*

Tema	Kod	Yüksek SED		Orta SED		Düşük SED		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Etkinlik uygulama sıklığı	Her gün	5	50	7	70	7	70	19	63,4
	Haftada 2-3	2	20	1	10	3	30	6	20
	Gündel1+	2	20	2	20	-	-	4	13,3
	Belirsiz	1	10	-	-	-	-	1	3,3

Araştırmaya katılan öğretmenlerin (%63,4) her gün (f=19) kaba motor becerileri geliştirmeye yönelik etkinliklere yer verdiğini, (%20) haftada iki, üç (f=6) etkinliğe yer verdiğini, (%13,3) günde bir ve daha fazla (f=4) etkinliğe yer verdiğini söylemiştir. (%3,3) ise kaba motor becerileri geliştirmek için uyguladığı etkinlik sıklığını belirsiz (f=1) olarak dile getirmiştir. Düşük (f=7) ve orta (f=7) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerden (%70) her gün kaba motor beceri etkinlikleri uyguladığını, yüksek (f=5) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%50) her gün etkinliklere yer verdiğini belirtmiştir. Yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%20) haftada iki, üç (f=2) etkinliğe yer verdiğini, orta sosyoekonomik düzeyde görev yapmakta olan öğretmenlerin (%10) haftada iki, üç (f=1) etkinliğe yer verdiğini belirtmiştir. Düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan

öğretmenlerin (%30) haftada iki, üç (f=3) etkinliğe yer verdiğini dile getirmiştir. Yüksek ve orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%20) günde bir ve daha fazla (f=2) etkinliğe yer verdiğini, düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin hiçbiri günde bir ve daha fazla etkinliğe yer verdiğini belirtmemiştir. Yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%10) uyguladığı etkinlik sıklığını belirsiz (f=1) olarak dile getirmiştir.

Düşük, orta ve yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin ağırlıklı olarak her gün kaba motor beceri geliştirme etkinliklerine yer verdiği belirlenmiştir. Kaba motor beceri geliştirme etkinlikleri çocukların sevdiği ve eğlendiği, enerjilerinin dengelendiği, pasif etkinliklerde sınıfın düzenliliğinin devamının sağlanmasına yardımcı olan etkinliklerden bu nedenle üç sosyoekonomik bölgede de her gün bu etkinliklere yer verildiği düşünülmektedir. Duman (2019) yapmış olduğu çalışmada incelenen farklı anaokullarındaki çocukların yaşa bağlı olarak benzer özellikler gösterdiği bilgisine ulaşılmış, uygulanan etkinliklerin yaş grubuna uygun olarak planlanması sonucunda gelişimi daha olumlu yönde etkilediği saptanmıştır

Sorulan, “Kaba motor becerileri geliştirmek için ne sıklıkla etkinlik uygulamaktasınız?” sorusuna dair verilen cevaplardan biri şöyledir:

YÖ8: “Günlük olarak aktif-pasif dengesini kurmak amacıyla her gün bu tarz etkinliklere yer veriyorum.”

Kaba motor beceri etkinliklerinde karşılaşılan problem durumlarına yönelik bulgular

Öğretmenlerin kaba motor beceri etkinliklerini uygularken nasıl sorunlarla karşılaştığını belirlemek amacıyla, “Kaba motor becerileri geliştirmek amacıyla uyguladığınız etkinliklerde ne tür sorunlarla karşılaşmaktasınız?” Sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerin verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. *Kaba Motor Beceri Etkinliklerinde Karşılaşılan Problem Durumları*

Tema	Kod	Yüksek SED		Orta SED		Düşük SED		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Karşılaşılan problem	Tehlike oluşturma	5	50	2	20	4	40	11	36,7
	Mekân yetersizliği	1	10	1	10	3	30	5	16,7

Çabuk yorulma	1	10	-	-	2	20	3	10
Gelişimsel farklılıklar	1	10	2	20	1	10	4	13,3
Sorun yok	2	20	5	50	-	-	7	23,3

Araştırmaya katılan öğretmenler (%36,7) kaba motor beceri etkinliklerinde tehlike oluşturacak (f=11) durumlarla karşılaşmayı, (%16,7) mekân yetersizliğinin (f=5) sorun oluşturduğunu, (%13,3) gelişimsel farklılıkları (f=4), (%10) çabuk yorulmanın (f=3) sorun teşkil ettiğini bildirmiştir, (%23,3) sorun olmadığını (f=7) söylemiştir. Yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapan öğretmenler (%50) tehlike oluşturma (f=5) durumunu sorun olduğunu, orta (f=2) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler (%20) bu durumun problem olduğunu söylemiştir, düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerde (%40) tehlike durumunun (f=4) sorun oluşturduğunu dile getirmiştir. Mekân yetersizliğinin sorun teşkil ettiğini ise düşük (f=3) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%30), orta (f=1) ve yüksek (f=1) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerden ise birer kişi (%10) dile getirmiştir. Çabuk yorulma problemi ile düşük (f=2) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%20) karşı karşıya kalırken, yüksek (f=1) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan (%10) karşılaşmış, orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan hiç kimsede ise bu problemle karşılaşmamıştır. Gelişimsel farklılıklardan kaynaklı sorunlarla karşılaştığını yüksek (f=1) ve düşük (f=1) sosyoekonomik bölgelerde görev yapmakta olan öğretmenlerin (%10) belirtmiş, orta (f=2) sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%20) ise bu durumla karşılaştığını belirtmiştir. Orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%50) bir sorunla karşılaşmadığını (f=5) belirtmiş, yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin (%20) bir sorunla karşılaşmadığını (f=2) dile getirmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin kaba motor beceri gelişimini destekleyen etkinlikleri uygulamasında bazı sorunlarla karşılaştığı belirlenmiştir. Düşük ve yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler karşılaştığı problemin daha çok tehlike oluşturma durumu olduğunu belirtmiş, düşük sosyoekonomik bölgede bu sorunu mekân yetersizliği takip etmiştir. Orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenleri ise genel olarak bir sorunla karşılaşmadıklarını ifade ederken gelişimsel farklılık ve tehlike durumlarından ötürü problem yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Yüksek sosyoekonomik bölgede tehlike oluşturma durumundan ötürü yaşanabilecek sıkıntıların veli kaynaklı olmasından dolayı tedirginlik duyulurken düşük sosyoekonomik bölgede duyulan tedirginlik arkadaşlarına veya kendine zarar verme durumundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Pedük (2011) yapmış olduğu çalışmada teknolojinin gelişmesiyle beraber dışarıda geçirilen vakit azalmakta bu durumu yoğun trafik ve oyun alanlarının azalması desteklemektedir. Buna bağlı olarak küçük yaşlardan

itibaren çocuklar kaliteli vakit geçirebileceği ortamlardan yoksun kalmaktadırlar. Bu durumlar çocukların motor beceri gelişimlerini engellemektedir. Bu gelişimi sağlayabilmek için okul öncesi eğitim kurumlarına büyük görev düşmektedir.

Sorulan “Kaba motor becerileri geliştirmek amacıyla uyguladığınız etkinliklerde ne tür sorunlarla karşılaşmaktasınız?” sorusuna dair verilen cevaplardan biri şöyledir:

YÖ4: “Bunda ince motor becerilere göre daha az sıkıntı yaşamaktayım çünkü çocuklar daha yatkınlar. Ancak düşme, itme, yorulma gibi sıkıntılar yaşanabiliyor bazen.”

OÖ1: “Kaba motor becerileri geliştiren etkinlikleri uygularken çocuklardaki bireysel farklılıklardan dolayı bazı sorunlar yaşayabiliyorum.”

DÖ9: “Özellikle kış aylarında kısıtlı alanda olması zorluyor. Bir de pandemi dönemi maske kullanımı olumsuz etkiliyor.”

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin ince ve kaba motor becerileri geliştirmek amacıyla ne sıklıkla, hangi türde etkinlikler uyguladıklarını saptamak ve karşılaştıkları problemleri incelemek esas alınmıştır. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması uygulanmış, öğretmenlerin görüşleri yarı yapılandırılmış ve açık uçlu sorular ile alınmaya çalışılmıştır.

Motor beceri gelişimi farklı gelişim alanlarını destekleyerek çocukların ana gelişimi üzerinde etkilidir (Haga, 2008; Henderson ve Sugden, 1992;). Çocuğun etrafını keşfetmesini, düzenlemesini, bağımsız hareket edebilme becerisi kazanmasını, toplumsal uyum sağlama becerilerini geliştirmektedir (Mülazımoğlu Ballı ve Gürsoy, 2012).

Yapılan araştırmalar sonucunda, çocuklar motor becerileri öğrenmek ve geliştirmek amacıyla yönlendirildiğinde, motor gelişimin hızlandığı ve ayrıca ihtimal dâhilinde olan gelişimsel gecikmeleri engellediği belirlenmiştir (Gabbard, 2008).

Yapılan çalışmada elde edilen sonuçlar yapılan diğer çalışmalar ile paralellik göstermiştir. Farklı düzeyde sosyoekonomik bölgelerde görev yapmakta olan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun her gün ince ve kaba motor becerileri geliştirmek amacıyla planlarında çeşitli etkinliklere yer verdiği saptanmıştır.

Düşük ve orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenler, yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlere göre her gün ince motor becerileri geliştirmek amacıyla etkinlik uygulamayı daha çok tercih ettikleri gözlemlenmiştir.

Kaba motor beceri etkinliklerinde ise orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin yüksek ve düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlere göre her gün planlarında etkinliklere daha sık yer verdiği gözlemlenmiştir.

Hareket eğitimi kapsamında öğretmenler farklı yöntem ve tekniklerden destek almaktadır. Bu çalışmalar drama, oyun, dans ve sanat etkinlikleri ile desteklenmektedir, bu sayede uygulama içinde aktif olarak yer alan çocukların ritim-dans ve oyun gelişimleri desteklenmiş olmaktadır (Aldemir, 2010).

Boz ve Güngör Aytar (2012), yaptıkları çalışmada okul öncesi dönemde temel hareket becerilerinin gelişiminde hareket eğitimi programının nasıl etkilediğini incelemiş ve pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Akın (2015), yapmış olduğu bir çalışmada ise 5-6 yaş dönemindeki çocukların temel hareket becerisi gelişiminde eğitsel oyunların etkili olup olmadığını incelemiş ve sonucunda pozitif gelişimlerin olduğu bilgisine ulaşmıştır.

Araştırmalar göstermiştir ki erken çocukluk dönemi motor beceri gelişiminde kritik bir öneme sahiptir. Ancak uygulamalar gerçekleştirilirken birtakım sorunlarla karşı karşıya kalınabilmektedir.

Yapılan bu çalışmada da elde edilen diğer bir sonuç; kaba motor beceri gelişimde düşük ve yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapan öğretmenlerin en çok karşılaştığı problemin tehlike oluşturma durumu iken düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerde mekân yetersizliği olarak ortaya çıkmıştır.

Şentürk, Yılmaz ve Gönener (2015), yapmış olduğu literatür taramasında da benzer şekilde okul öncesi eğitim kurumlarında kaba motor becerileri geliştirmek amacıyla uygun alanlar oluşturulması gerektiği, gerekli materyallerin sağlanması ve uygulamaya ağırlık verilmesi gerektiği bulgularına ulaşmıştır. Bunların yanında çocukların çabuk yorulması ve gelişimsel farklılıklardan kaynaklı problemler olduğuna da değinilmiştir.

İnce motor beceri gelişiminde karşılaşılan problemler ise yüksek ve orta sosyoekonomik düzeyde bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin daha çok gelişimsel farklılıklardan kaynaklı olarak problem yaşadığı, düşük sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin ise daha çok hazır bulunuşluluk düzeyinden ötürü problem yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bunların yanında süre eşitsizliği, uzun zaman kapsamı, tehlike durumu oluşturmaması, makas tutma becerisinin gelişmemesi, evde tekrar olmaması gibi sınırlılıklar olduğuna da değinilmiştir.

Okul öncesi dönemde motor becerilerin gelişebilmesi için çocuklara gelişim sağlayabilecekleri eğitim ortamları sunulmalı ve bu süreçte onları olumlu şekilde destekleyen ve yönlendiren kişiler bulunmalıdır (Özer ve Özer, 2016).

Bu kapsamda yapılan farklı çalışmalarda okul öncesi dönemde farklı uygulamaların ince ve kaba motor beceri gelişimi üzerinde olumlu etki gösterdiği saptanmıştır (Durualp ve Aral, 2018; Yavuz, Özudođru ve Kayapınar, 2019; Çelebi, Bayazıt, Tunçil ve Yılmaz 2018; Duman, 2019; Özyürek, Özkan, Begde ve Yavuz, 2015; Tepeli, 2018).

Araştırmadan elde edilen bir başka sonuç ise öğretmenlerin farklı (düşük, orta, yüksek) sosyoekonomik bölgelerde görev yapmasına rağmen etkinlik çeşitlerinde belirgin bir farklılık bulunmamıştır. Üç bölgede de görev yapmakta olan öğretmenlerin kaba motor becerileri geliştirmek için daha çok hareketli oyun ve dans etkinliklerini tercih ettiği gözlemlenirken bunu denge ve jimnastik hareketleri takip etmiştir. Öğretmenlerin spor faaliyetlerini daha az tercih ettiği gözlemlenmiştir.

İnce motor beceri geliştirme amaçlı uygulanan etkinliklerde ise düşük ve orta sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin daha çok parmak kullanımı geliştirici etkinlikler uyguladığı, yüksek sosyoekonomik bölgede görev yapmakta olan öğretmenlerin okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına ağırlık verdiği görülmüştür. Üç bölgede de uygulama sıklığı yüksek olan diğer bir etkinlik çeşidi ise çeşitli maddeler (oyun hamuru, tuz seramiği, obleck vb.) ile yoğurma etkinlikleridir.

Kaba motor beceri geliştirme etkinliklerinde olduğu gibi ince motor beceri geliştirme etkinliklerinde de bölgeler arasında (düşük, orta, yüksek) etkinlik çeşitlerinde belirgin bir farklılık saptanmamıştır.

ÖNERİLER

Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular çerçevesinde okul öncesi dönemde ince ve kaba motor beceri geliştirme çalışmalarının daha verimli uygulanması için şu önerilerde bulunulabilir;

- Erken çocukluk dönemi motor beceri gelişimi bakımında önem arz etmektedir. Bu nedenle okul öncesi kurumlarda çocukların bu gelişimlerini destekleyecek ve geliştirecek, mevsimsel özellikler düşünülerek iç ve dış mekânlar, özel alanlar düzenlenebilir.
- Ayrıca okullarda hazırlanan mekânların fiziksel donanımlarının da yeterli düzeyde olması için gerekli materyallerin bulundurulması sağlanmalıdır. Okul bahçelerinde kaba motor becerileri geliştirebilmek için yuvarlanma, tırmanma atlama gibi alanların düzenlenmesi yapılabilir.
- Okul öncesi öğretmenlerinin motor becerileri bir bütün olarak görmelerini sağlayıp hem ince hem kaba motor becerileri geliştirecekleri

etkinleri planlayabilmeleri için onlara gerekli hizmet içi eğitim seminerleri verilebilir.

• Motor beceri gelişimini destekleyici etkinliklerde aileler sürece dâhil edilmeli, aile katılımı uygulamalarına yer verilmeli ve oluşan gelişimin gözlemlenmesi sağlanmalıdır, bu şekilde okulda öğrenilmiş olan beceriler evde de desteklenerek daha etkili olması sağlanabilir.

Kaynakça

- Akın, S. (2015). Okul öncesi 60-72 aylık çocukların temel motor beceri gelişiminde eğitsel oyunların etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya
- Aldemir, G. Y. (2010). *Drama ve dans eğitiminin 10-14 yaş çocuklarda motor özelliklerinin etkisinin incelenmesi* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey).
- Aykaç, E. Ü. (2001). Okulöncesi çocuklar için hareket eğitimi ve öğretim yöntemleri, çocukta hareket, oyun gelişimi ve öğretimi. (Ed: Ümran Tüfekçioğlu). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- Basit, O., & Deniz, Ü. (2020). Türkiye’de Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Psikomotor Gelişimlerini Destekleyen Eğitim Uygulamalarının İncelenmesi: Bir Meta-analiz Çalışması. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 100-118.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 368-388.
- Bayhan, P. S., & Artan, İ. (2009). Motor Gelişim. P. S. Bayhan & İ. Artan (Editörler), Çocuk Gelişimi ve Eğitimi (ss. 168–190). İstanbul: MORPA Kültür Yayınları Ltd. Ş.
- Bredenkamp, S. (2015). Erken Çocukluk Eğitiminde Etkili Uygulamalar. (Effective Practices in Early Childhood Education, 2nd Edition). (Çev. Hatice Zeynep İnan ve Taşkın İnan). 343-345. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Boz, M. ve Güngör Aytar, A. (2012). Okul öncesi çocuklarında temel hareket eğitim programının hareket becerilerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 51- 59.
- Çelebi, C., Bayazıt, B., Tuncil, O. S., & Yılmaz, O. (2018). Okul öncesi dönemde hareket eğitimi çalışmalarının motor gelişime etkisi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*. 29, 162-176.
- Davey, L. (1990). The application of case study evaluations. Practical assessment, research, and evaluation, 2(1), 9.
- Duman, G. (2019). Temel motor beceriler kazandırma eğitim programının analizi. *Turkish Journal of Primary Education*, 4(2), 112-120.
- Duruoalp, E, Aral, N. (2018). Çocukların İnce ve Kaba Motor Gelişimlerine Oyun Etkinliklerinin Etkisinin İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (1) , 243-258.
- Haga, M. (2008). The relationship between physical fitness and motor competence in children. *Child: care, health and development*, 34(3), 329-334.
- Haşıl Korkmaz, N., Apaydın, A., Çelebi, B. Okul öncesi temel eğitim beden eğitimi ve spor ders notları. Bursa.
- Haşıl Korkmaz, N., & Erol, S. (2003). Farklı Eğitim almış öğretmenlerin okulöncesi dönemde yer alan beden eğitimi ve spor aktivitelerini uygulamalarına ilişkin

- bir inceleme (Bursa örneği). Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi.(8-17).
- Henderson SE, Sugden DA. The movement assessment battery for children: Manual. London: The Psychological Corporation; 1992.
- Gabbard, C. (2008). Lifelong Motor Development (5th ed.). San Francisco, CA: Benjamin Cummings.
- Gose, M., Plachta-Danielzik, S., Willié, B., Johannsen, M., Landsberg, B., & Müller, M. J. (2013). Longitudinal influences of neighbourhood built and social environment on children's weight status. *International journal of environmental research and public health*, 10(10), 5083-5096.
- Güven, B. (2017). "Bana Oyunla Öğret": Okul Öncesi Eğitimde Oyun ve Beden Eğitimi. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi-BÜSBİD*, 2(1).
- Grissmer, D., Grimm, K. J., Aiyer, S. M., Murrain, W. M. & Steele, J. S. (2010). Fine motor skills and early comprehension of the world: Two new school readiness indicators. *Developmental Psychology*, 46, 1008-1017.
- Kerkez, F. İ. (2018). Oyun ve Motor Beceri Eğitimi Sırasında 4 Yaş Çocuklarda Gözlenen Davranış Bozukluklarının Önlenmesinde Çarpı Stratejisinin Etkisi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 54-63.
- Loprinzi, P. D., Cardinal, B. J., Loprinzi, K. L. ve Lee, H. (2012). Çocuklarda ve ergenlerde fiziksel aktivitenin faydaları ve çevresel belirleyicileri. *Obezite gerçekleri*, 5 (4), 597-610.
- Loprinzi, P. D., Davis, R. E., & Fu, Y. C. (2015). Early motor skill competence as a mediator of child and adult physical activity. *Preventive medicine reports*, 2, 833-838.
- MEB. (2013).Okul Öncesi Eğitim Programı. www.meb.gov.tr.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber (3. Baskıdan).Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Mülazımoğlu Ballı, Ö. ve Gürsoy, F. (2012). Bruininks-Oeretsky motor yeterlik testinin beş-altı yaş grubu Türk çocuklar için geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 104-118.
- Oktay, A. (2007). Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem. İstanbul: Epsilon.
- Özer, D. S. ve Özer, M. K. (2016). *Çocuklarda Motor Gelişim*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özkür, F. (2019). Analyzing motor development and emergent literacy skills of preschool children. *International Education Studies*. 13(4), Doi: 10.5539/ies.v13n4p1.
- Özyürek, A., Özkan, İ., Begde, Z., & Yavuz, N. F. (2015). Okul öncesi dönemde beden eğitimi ve spor. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 3, 479-488.
- Pedük, Ş. (2011). *Çocuk Gelişimi*. N. Aral & G. Baran (Ed.), Psikomotor Gelişim (s. 71-96). İstanbul: YA-PA Yayın A.Ş.
- Purtaş, Ö., & Duman, G. (2017). Okul öncesi eğitimde uygulanan hareket etkinlik planlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Journal of Primary Education*, 2(1), 11-29.
- Şahin, S. (2015). Okul öncesi dönemde motor gelişim. F. Turan & Yükselen, A. İ.(Eds.), Okul öncesi dönemde gelişim içinde (s.120- 145). Ankara: Hedef

- Şentürk, U., Yılmaz, A. ve Gönener, U. (2015). Okul öncesi dönemde motor gelişime yönelik hareket eğitimi ve oyun çalışmalarının içerik analizi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 10(2), 4-12.
- Sözbilir, M., Kutu, H. & Yaşar, M. D. (2012). Science education research in Turkey: A content analysis of selected features of papers published. In J. Dillon& D. Jorde (Eds). *The World of Science Education: Handbook of Research in Europe* (pp.341-374). Rotterdam: Sense Publishers.
- Tepeli, K. (2018). Comparison of gross motor development of 3-7 yearsoldchildren in differentgeographicalregions. *Türk Spor ve Egzersiz Dergisi*, 20(3), 174-183.
- UNICEF (2003). *The State Of The World's Children 2003*. Erişim Tarihi:26.04.2016. <https://www.unicef.org/sowc03/contents/pdf/SOWC03-eng.pdf>
- Yavuz, A., Özüdođru, E., & Kayapınar, F. Ç. (2019). Okul Öncesi ve İlköğretimde Beden Eğitimi ve Oyun Eğitimi: Sistematik Derleme. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 130-138.